

POSTOJEĆA LEGISLATIVA ZA ZEMLJIŠTE I PROBLEMI U REALIZACIJI ISTE

Amra Đurđević, magistar prava

UVOD

- ▶ Zemljište predstavlja ograničen resurs čije korišćenje zahtjeva poštivanje niza zakonodavnih i planski održivih aktivnosti.
- ▶ Kroz dosadašnja planska i normativna dokumenta zemljište je tretirano u smislu uređenja, korišćenja i zaštite.

ADMINISTRATIVNA STRUKTURA BOSNE I HERCEGOVINE

- ▶ Bosna i Hercegovina je složena država
- ▶ Bosna i Hercegovina je definirana kao suverena država s decentraliziranom politikom i administrativnom strukturom, kao i s više nivoa političkog upravljanja.
- ▶ Nivoi upravljanja su:
  1. Nivo države Bosne i Hercegovine
  2. Nivo dva entiteta (Federacija BiH i Republika Srpska)
  3. Nivo Brčko distrikta

NADLEŽNOST FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

- ▶ Određena je Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine
- ▶ U isključivoj nadležnosti Federacije je "utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korišćenja zemljišta na federalnom nivou" (član III.1c - Amandman VIII)
- ▶ Zajedničke nadležnosti Federacije i kantona su, npr., zdravlje, politika okoliša, turizam i korišćenje prirodnih resursa (član III.2)
- ▶ "Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vladi", poput izrade politike o reguliranju i obezbjeđivanju javnih usluga, reguliranja lokalnog korišćenja zemljišta i lokalnih objekata za proizvodnju električne energije, uspostavljanja i provedbe kantonalne politike za turizam i razvoja turističkih resursa" (član III.4)

NADLEŽNOST REPUBLIKE SRPSKE

- ▶ Prema članu 68 Ustava, Republika Srpska je odgovorna za reguliranje i obezbjeđivanje zaštite okoliša, kao i za glavne ciljeve i smjerove ekonomskog, naučnog, tehnološkog, demografskog i društvenog razvoja, te razvoja poljoprivrede i sela, korištenje prostora, politiku i mjere za usmjeravanje razvoja i roba.
- ▶ Neke od nadležnosti općina u ovom entitetu su da „donese program razvoja, urbanistički plan“ i „stara se o zadovoljavanju potreba građana u kulturi, obrazovanju, zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti, fizičkoj kulturi, informisanju, zanatstvu, turizmu i ugostiteljstvu, zaštiti životne sredine i drugim oblastima.“ (Član 102.)

NADLEŽNOST BRČKO DISTRIKTA

- ▶ Najviši zakon Brčko distrikta u Bosni i Hercegovini je Statut Brčko distrikta
- ▶ Statut je zasnovan na Općem okvirnom sporazumu o miru, Konačnoj odluci Arbitražnog suda za spor oko međuentitetske granične linije na području Brčkog i na Ustavu Bosne i Hercegovine
- ▶ U članu 9 Statuta navodi se da je okoliš jedna od nadležnosti javnih vlasti u Distriktu, ali ovo područje nije detaljno elaborirano.

ZAŠTITA ZEMLJIŠTA KROZ ZAKONSKU REGULATIVU

- ▶ Dosadašnje zakonodavstvo je na nekoliko načina obradilo termin zemljišta, od klasiranja zemljišta do građevinskog zemljišta.

Na primjer:

- ▶ Zakoni koji se odnose na premer i katastar - klasira zemljište, odnosno utvrđuju se katastarske kulture i klase u okviru jedne katastarske općine
- ▶ Zakoni o poljoprivrednom zemljištu pristupaju terminu zemljište sa aspekta poljoprivredne proizvodnje te ga klasira na njive, vrtove, voćnjake, vinograde, livade, pašnjake, ribnjake, trstike i močvare, kao i zemljište koje se može privesti nameni za poljoprivrednu proizvodnju

- ▶ Zakoni o šumama pak uređuje očuvanje, zaštitu, planiranje, gajenje i korišćenje šuma, raspolaganje šumama i šumskim zemljištem bez obzira na oblik svojine
- ▶ Zakoni o vodama propisuje pravni status voda, integralno upravljanje vodama i upravljanje vodnim objektima i vodnim zemljištem
- ▶ Zakoni o planiranju i izgradnji reguliše uslove i način uređenja prostora, uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta i izgradnju objekata; vršenje nadzora nad primenom odredaba ovog zakona i inspekcijski nadzor; druga pitanja od značaja za uređenje prostora, uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta i za izgradnju objekata

- ▶ Planskim dokumentima (prostornim i urbanističkim planovima) također, se definiše uređuje namjena i način korišćenja zemljišta
- ▶ Karta upotrebne vrijednosti, odnosno namjene zemljišta u planskom dokumentu predstavlja osnov za sve dalje aktivnosti na posmatranom području
- ▶ Planski dokumenti predstavljaju osnovni akt kojim se definiše namjena zemljišta
- ▶ Planskim dokumentima definišu se i mjere i uslovi zaštite, te možemo zaključiti da su oni jedan od osnovnih instrumenata kojima se doprinosi zaštiti i očuvanja zemljišta kao prirodnog resursa

INSTITUCIJE KOJE SE BAVE ZAŠTITOM ZEMLJIŠTA

- ▶ Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (MVTEO BiH)
- ▶ Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja
- ▶ Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (UZV BiH)
- ▶ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS)
- ▶ Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (MKT BiH)
- ▶ Međuentitetsko tijelo za okoliš/životnu sredinu
- ▶ Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine

- ▶ Ministarstvo okoliša i turizma Federacije Bosne i Hercegovine
- ▶ Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske
- ▶ Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine
- ▶ Federalno ministarstvo prostornog uređenja
- ▶ Savjetodavno vijeće za okoliš FBiH
- ▶ Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, s relevantnim sektorima za vodoprivredu, poljoprivredu, veterinarstvo, te Sektorom za šumarstvo koji uključuje i Federalnu upravu za šumarstvo

JAVNE STRUČNE INSTITUCIJE KOJE SE BAVE PITANJEM ZAŠTITE ZEMLJIŠTA

- ▶ Njihove dužnosti obuhvataju pružanje stručnih usluga (kao što su statistika, hidrometeorologija, ispitivanje kvaliteta zemljišta...), nadzor i kontrolu nad aktivnostima koje utiču na stanje okoliša (tj. inspekcije), te planiranje i izvršavanje aktivnosti u svrhu zaštite ljudi, roba i okoliša od prirodnih katastrofa, vanrednih događaja i velikih incidenata (tj. upravljanje civilnom zaštitom)

Takve institucije su:

- ▶ Fond za zaštitu životne sredine Republike Srpske
- ▶ Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine
- ▶ Federalna uprava za inspekcijske poslove

- ▶ Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske
- ▶ Federalni zavod za statistiku
- ▶ Republički zavod za statistiku Republike Srpske
- ▶ Federalni zavod za agropedologiju
- ▶ Federalni zavod za poljoprivredu
- ▶ Federalni agromediteranski zavod

ZNAČAJ I DOPRINOS RADA EUROPSKE AGENCIJE ZA OKOLIŠ

- ▶ EEA doprinosi razvoju propisa o zemljištu i tlu EU-a, objavljena je Europska procjena sposobnosti tla za pružanje usluga ekosistema, te „Višegodišnji program rada“, bavi se učinkovitošću zemljišta kao resursa i procjenom ekosistema te računovodstvom prirodnog kapitala
- ▶ EEA želi usklađene podatke o tim problemima radi mogućnosti što bolje usporedbe nacionalnih podataka između zemalja, širom Europe
- ▶ Suraduje sa Zajedničkim istraživačkim centrom (JCR) koji prikuplja podatke o tlu pod ovlastima Europskog centra za podatke o tlu

PROPISI EU O ZEMLJIŠTU I TLU

- ▶ Propisi EU-a koji su relevantni za zemljište i tlo fragmentirani su, a postojeće odredbe u okolišnim, poljoprivrednim ili regionalnim propisima nisu koordinirane niti sveobuhvatne
- ▶ Tematska Strategija zaštite tla iz 2006 dokument je sa smjernicama koji navodi zašto je potrebno daljnje djelovanje za osiguravanje visoke razine zaštite funkcije tla i održive upotrebe tla.
- ▶ Međutim, Okvirna direktiva o tlu koja je predložena još 2006.godine, povučena je iz dalje procedure
- ▶ Europska komisija planira ispitati postojeće nacionalne propise i propise EU koji su relevantni za tlo, njihovu djelotvornost i dosljednost te moguće nedostatke

ZAKLJUČAK

- ▶ U pravnoj regulativi Bosne i Hercegovine ne postoji svebuhvatan zakon o zaštiti zemljišta kao prirodnog resursa
- ▶ Bilo bi neophodno donijeti Zakon o zaštiti zemljišta koji naglašava integralnost zaštite zemljišta, a što bi se prije svega ogledalo se u tome da nadležni organi obezbeđuju integraciju zaštite zemljišta u svim sektorskim politikama, što se odražava kroz međusobno usaglašene planove i programe, kao i primenom propisa kroz sistem dozvola, standarda i normativa, finansiranjem i drugim merama zaštite zemljišta

- ▶ Jedna od preventivnih mera zaštite zemljišta je planiranje i uređenje prostora, kroz definisanje mjera i uslova zaštite zemljišta u urbanističkim i prostornim planovima, u cilju održivog korišćenja zemljišta
- ▶ Bilo bi neophodno urediti pitanje subjekta zaštite zemljišta koji bi bili odgovorni za svaku aktivnost kojom se narušava ili može da se naruši prirodno stanje i kvalitet zemljišta i za ne preduzimanje mjera zaštite u skladu sa propisima

HVALA NA PAŽNJI